

Nationaløkonomisk Forening.

Diskussion om de sociale Lovforslag.

I Foreningens Møde Torsdagen den 13. December holdt Læge **Th. Sørensen** (Hobro) det ovenfor S. 1 fg. aftrykte Foredrag om »de sociale Lovforslag«. Efter dette Foredrag udtalte

Direktør **Ludvig Bramsen**: Det var neppe muligt i en enkelt Aftentime i denne Forening at diskutere de af Indlederen udviklede Principer for de to betydningsfulde Lovforslag om Sygekasser og Ulykkesforsikring; heller ikke disses Enkeltheder vilde det være muligt tilbørligt at drøfte. Han vilde derfor lade Ulykkesforsikrings-Forslaget ganske ligge, det vilde heller ikke tage Skade ved en Opsættelse; derimod vilde han fremdrage nogle Enkeltheder ved Sygekasse-Lovforslaget.

Det var noget ganske originalt for Danmark, at man vilde lægge Beslag paa offentlige Pengemidler som direkte Bidrag til Sygekasser. I Tyskland, hvor den socialistiske Lovgivning var videst fremskreden, havde man til Sygeforsikringen ikke foreslaaet og til Ulykkesforsikringen ikke kunnet opnaa offentlige Midler, der synes at være forbeholdte Løsningen af den store Op-gave: Alderdoms- og Arbejds-Invalid-Forsørgelsen. Stats-tilskudet til danske Sygekasser hørte imidlertid til de Principspørgsmaal, som Taleren ikke vilde inklade sig paa, men han berørte det, fordi det havde bevirket — hvad Taleren vilde fremhæve — at en »anerkendt« Sygekasse i Danmark vilde blive noget ganske andet, end en anerkendt Sygekasse var i andre Lande, hvor der fandtes Lovgivning om saadanne. Lovforslaget vilde

nemlig som Betingelse for, at en Sygekasse kunde blive »anerkendt«, opstille, at den var oprettet for bestemte — ubemidlede — Klasser af Befolkningen og erholdt Statstilskud. Dette var en Originalitet, som Statstilskudet ikke med Nødvendighed medførte. I Tysklands og Englands Lovgivning for registrerede og indskrevne frie Sygekasser (af 1876 og 1875) var der givet Adgang for enhver — i England enhver gensidig — Sygekasse til at blive anerkendt, hvis den opfylder de foreskrevne for dens Medlemmer betryggende Fordringer i Henseende til Organisation, Regnskabsaflæggelse og Tilsyn. Igennem Anerkendelsen opnaaede de engelske og tyske Sygekasser først og fremmest korporative Rettigheder med den deraf følgende retslige Beskyttelse, men tillige Fordelen af at kunne bejle til offentlig Tillid, fordi de havde paataget sig at opfylde Lovens Fordringer. Anerkendelsen var altsaa i disse Lande Maalet, men her i Danmark skulde den være uopnaelig for de Sygekasser, der ikke specielt vare oprettede for de Klasser af Befolkningen, som Lovforslaget angav, og for deres Sygekasser skulde Anerkendelsen kun være et Middel til at opnaa Statstilskud. Det skulde dog synes rimeligt, naar man vilde fremskaffe en Lov for gensidige Sygekasser, at der da aabnedes en Adgang for alle saadanne til at kunne erholde Prædikatet af »anerkendt«, især da baade Kommission og Regering havde udtalt, at der var Trang til en forbedret Indretning ogsaa af de andre Sygekasser. At Statstilskudet forbeholdtes de Ubemidlede særlige Kasser, var naturligt, naar man virkelig fandt det nødvendigt at yde Statstilskud allerede ved Sygeforsikringen, men Anerkendelsen burde ikke knyttes uopløseligt til Tilskudet; Tilskudet gjorde Loven til en Klasselov og dets Forbindelse med Anerkendelsen til to Gange at blive en Klasselov. Det vilde blive en Kuriositet, at i Danmark en »anerkendt« Sygekasse ophørte at være »anerkendt«, naar den som Medlem optog en Person, der ikke var ubemidlet. At den derimod mistede sit Statstilskud eller Retten til det, var en anden Sag.

Den saa meget savnede Sygekasse-Statistik vilde derhos kun fremmes ved, at saa mange Kasser som muligt bleve »anerkendte«, og det var urimeligt at nægte en Sygekasse, der stod paa egne Ben og opfyldte

Lovens Fordringer, den Anerkendelse, som man tilstod Kasser, der erholdt Statstilskud.

Taleren ankede dernæst over, at der i en anerkendt Sygekasse ikke maatte optages Medlemmer over 45—55 Aar. Bestemmelsen var ikke truffen af Hensyn til Statstilskudet, thi Kommissionen havde netop motiveret, at der turde sættes en saa høj Aldersgrænse som 55 Aar med, at der var Statstilskud. Naar man saa hen til, at f. Ex. hele den 100aarige engelske Sygekasse-lovgivning oprindeligt skyldtes forkastelige Bestræbelser hos de yngre Sygekassemedlemmer for at ekskludere de gamle Medlemmer, naar de bleve kostbare for Kasserne, vilde det være rimeligere at sætte en Grænse for det Omfang, i hvilket Optagelse kunde nægtes paa Grund af Alder, end det modsatte. Men der burde i det Hele ikke sættes nogen Aldersgrænse, thi Sygekasserne vare selv de bedste og de mest interesserede Vogtere i den Henseende; det Hele var jo desuden et rent Præmiespørgsmaal. Ogsaa var det stridende mod Lovens hele Formaal; dette var jo igennem Sygeforsikring at undgaa Fattighjælp, men Udelukkelse af de ældre Personer vilde netop fremkalde Trang til Fattighjælp hos disse, naar de bleve syge.

Lovforslaget udtaler, »at Ingen kan nægtes Optagelse i en anerkendt Sygekasse, naar han fyldestgør de ovenfor foreskrevne Betingelser«. I Henseende til Helbred indeholder Loven dog kun, at Personer, der lide af nogen betydeligere kronisk eller uhelbredelig Sygdom, ikke have Adgang til Optagelse. Da Ministeriet derhos har strøget Kommissionens Fordring om Lægeattest ved Optagelse, saa det næsten ud, som om de anerkendte Kasser skulde være forpligtede til at optage akut syge Personer, men det var da endnu mere paafaldende, at de skulde være afskaarne fra at optage ældre Personer, selv om disse vare raske og kraftige og betalte forhøjet Præmie. Efter Talerens Mening burde Statsbidraget sættes i Forbindelse med en Optagelsespligt og derved berøves sin socialistiske Smag; »Anerkendelsen« derimod — som anført — kun være knyttet til Kassernes Organisation, Bestyrelse og Tilsynet.

At Personer, der bleve mere velstillede, o: op-hørte at være »ubemidlede« efter Lovforslagets § 18 mistede deres Medlemsret, forekom Taleren meget stødende og uretfærdigt; der burde i det Højeste være

Tale om, at Statsbidraget for saadannes Vedkommende bortfaldt.

Fordringen i § 7 om, at Ingen maa være Medlem af flere anerkendte Sygekasser burde sikkert ombyttes med en Bestemmelse om, at Ingen, der er Medlem af en anerkendt Sygekasse, o: en saadan, der erholder Tilskud af det Offentlige, maa være Medlem af nogen anden Sygekasse overhovedet. I modsat Fald blev nemlig Grundlaget for det hele Tilskud borttaget. Baade efter Kommissionens og efter Regeringens Motivering retfærdiggøres nemlig Tilskudet dermed, at Sygekasserne nu yde for lidt, begrundet paa, at mange Ubehandlede ere ude af Stand til at betale saa høje Bidrag, at derved Mindste-Ydelsen efter Lovforslaget muliggøres for Kasserne. Forskelle skulde tilvejebringes gennem Tilskudet. Men er dette rigtigt, er det jo en Modsigelse, naar Lovforslaget forudsætter Muligheden af, at Vedkommende, der faar Statstilskudet, har Raad til desuden at være Medlem af en eller flere andre Sygekasser, der ikke erholder Statstilskud og hvor han altsaa maa betale det Hele selv.

Taleren havde studset ved Bestemmelsen i § 8 om, at det i Vedtægten kunde paalægges Mestre osv. at tilbageholde Medlemsbidragene af Arbejdernes Løn. Det stod jo fast, at Indtrædelsen i en anerkendt Sygekasse efter Loven var en frivillig Sag. Men hvorledes det i en Forenings Vedtægter kunde paalægges den ene Kontrahent i Arbejdsforholdet at betale noget for den anden Kontrahent i Sygekasseforholdet, var Taleren uforstaaeligt. I Virkeligheden kunde Arbejdsgiveren jo ikke vide, om Arbejderen var i en Sygekasse, end mindre, om han vedblev at være i den, thi Arbejderen var jo berettiget til at udtræde, naar han vilde, ifølge Loven, da han frivilligt var indtraadt. Hvis det var Meningen, at en Sygekasse kunde holde sig til Arbejdsgiveren for Kassebidragene, var det en Bestemmelse hentet fra den tyske Tvangslovgivning eller fra vor egen tidligere Lavkasse-Tvang; men nu drejede det sig jo netop om Arbejdernes frivillige Forsikring. Selv om det var praktisk gørligt paa den Maade at forpligte Arbejdsgiverne igennem Loven, maatte det forkastes, da det var en krænkende Umyndiggørelse for en Arbejder, ikke at ville tillade ham at betale en Afgift selv, som han frivilligt havde paataget sig at udrede;

en ærekær Arbejder burde ikke finde sig deri og vilde neppe heller finde sig deri. Bestemmelsen henhørte ikke i Loven om Sygekasser; Forholdet angik kun den frie Arbejdskontrakt, i hvilken der naturligvis kunde træffes Overenskomst om, baade at Arbejderen skulde være i en — bestemt — Kasse og at Bidragene til den tilbageholdtes i Lønnen.

Var det Lovforslagets Mening, at Kassen kunde holde sig til Arbejdsgiveren, dersom Medlemmet undlod at betale skyldigt Bidrag til Kassen, og var Talen altsaa om et Slags Beslaglæggelse af Arbejds løn for uberigtiget Sygekasse-Bidrag, var det naturligvis en anden Sag og der vilde da være mindre at indvende, men i saa Fald burde den paagældende Bestemmelse emredigeres, thi nu stod der noget ganske andet.

Taleren fandt dernæst den i Forslagets § 14 fastsatte Ventetid for Hævning af Bidrag — 6 Uger fra Indtrædelsen — for lang og unødvendig lang, dersom Vedkommende ved Indtrædelsen var — i alt Fald tilsyneladende — rask. I disse 6 Uger kunde Familien komme paa Fattigvæsenet, hvad den jo netop ikke skulde. I Tyskland kunde der kun i Vedtægten fastsættes en Ventetid for forsikringspligtige Personer. forsaavidt Talen var om Ydelser fra Kassen, der gik udover de i Loven bestemte Mindste-Ydelser.

Lovforslagets Stilling til Tyendets Forsikring var paafaldende. Kommissionen havde anbefalet, at Tyendet kun skulde betale halvt Kontingent mod — som foreslaaet i en senere Paragraf — til Gengæld kun at faa Understøttelse af Kassen fra den Dag, da Husbondens Forsørgelsespligt ophørte. Regeringen udtaler, at der ikke tilkommer Tyendet en saadan begunstiget Stilling, eftersom Husbonden ofte forsikrede Tyendet af Hensyn til sin egen Interesse. Saaledes er den samme Motivering benyttet af Kommissionen for og af Regeringen imod Forslaget om halvt Kontingent for Tjenestetyende og det saa næsten ud som om Regeringen havde overset Kommissionens Indskrænkning i Kassernes Ydelser over for Tyendet. — Efter Regeringens Forslag vilde Resultatet vistnok blive, at Tyendet ikke sikrede sig for den Tid, der gik ud over Husbondens Forsørgelsespligt, fordi det vilde blive for dyrt; og at Husbonden skulde gøre det, var ikke sandsynligt.

I Forbigaaende vilde Taleren berøre, at Kommis-

sionen havde foreslaaet fri Befordring til Afhentelse af Læge eller Jordemoder, medens Lovforslaget havde begrænset dette til en Afstand af 1½ Mil som Maximum. Det var imidlertid klart, at jo længere Hjælpen var fjernet fra den Syges Bolig, desto nødvendigere var Befordringen og da Medlemmet var uden Skyld i, at Læge eller Jordemoder var fjernet mere end 1½ Mil, burde Hjælpen, som laa i den fri Befordring, ikke undrages Medlemmet i saadanne Tilfælde, hvorfor Kommissionens Forslag burde opretholdes.

Taleren anførte derefter, at det havde været ham paafaldende, at uagtet der i andre Landes Sygekasse-lovgivning var truffet saa detaillerede Normativ-Bestemmelser sigtende til at værne om Medlemmernes Rettigheder ved Spørgsmaal om Vedtægtsforandringer, Stemmegivning, fornøden Majoritet, saa havde alligevel Regeringen strøget med Flid Kommissionens ikke talrige Bestemmelser om Generalforsamlinger i Sygekasserne, som der dog burde gives saa megen Selvstyrelse som muligt indenfor Lovens Indskrænkninger, der burde være saa faa som muligt.

Ogsaa den af Kommissionen foreslaaede 5-aarige Opgørelse af Kasserens Forpligtelser, som i England er betegnet som den engelske Sygekasselovs (1875) aller-vigtigste nye Bestemmelse, er forsvunden ved Regeringens Behandling; i det Hele træffer Lovforslaget paa ingen Maade Foranstaltninger mod. at Staten kan komme til at »anerkende« og yde Tilskud til faktisk insolvente Kasser, hvilket vilde være en Kalamitet.

Som et Bidrag, som sikkert Alle vilde kunne bifalde, maatte den gratis Levering af Formularer, Skemaer og Registre vistnok betegnes; den engelske Lovgivning har i denne Henseende ladet sig det være særdeles magtpaaliggende, at Hjælpekasse-Loven fremtræder som en opdragende og raadgivende. Dersom ikke en ensartet og praktisk Bogføring tilvejebragtes for Kasserne, vilde hverken Kasserne eller Inspektørerne kunne komme til Erkendelse af Stillingen. Imidlertid manglede de derhenhørende Bestemmelser i Loven.

I Anledning af Bestemmelsen i § 22 om, at et Uddrag af Inspektionens Beretning til Ministeren skulde offentliggøres paa en af Indenrigsministeren foreskrevet Maade, vilde Taleren erindre om den ringe Tilfredshed, der var med Uddragene af Fabrik-Inspektionens for

Offentligheden tilgængelige aarlige Beretning. Inspektøren burde stilles ganske frit i Henseende til sin Beretning; der burde ikke stryges noget i den og den burde forelægges Offentligheden i Bogform for en billig Pris; i saa Fald kunde den blive vigtig for alle Sygekasse-Bestyrelser. Den engelske chief-registrars Beretning om de registrerede Sygekasser forelagdes i sin Helhed for Parlamentet og beordredes af Underhuset trykket og publiceret. Den sidst udkomne Beretning var en Blaabog paa 255 Sider, der kostede 1 sh. 5 p.

Til disse Bemærkninger vilde Taleren her indskrænke sig; han havde kun fremsat dem, fordi det var blevet sagt, at der skulde være en — om end ringe — Udsigt til, at Loven om Sygekasser allerede i denne Session kunde blive færdig fra Rigsdagen — bagefter vilde det jo være unyttigt at udtale sig.

Justitiarius **Schlegel**: Da jeg som Medlem af Landstinget allerede der har haft Lejlighed til at udtale mig om Lovforslagene og da jeg desuden har den Ære at være Medlem af det Udvalg, som Landstinget har nedsat om disse Forslag, vil jeg ikke her komme med en detailleret Kritik af Forslagene og jeg vil derfor ikke gaa ind paa de af den foregaaende Taler (Dir. Bramsen) gjorte Bemærkninger, men jeg vil kun henlede Opmærksomheden paa enkelte Punkter, hvorom det kunde interessere mig at høre praktiske Folks Mening.

Sygekasserne kunne kun hjælpe de Syge i en begrænset Tid og Enhver, der har haft med Sygekassers Bestyrelse at gøre, vil vide, hvor pinligt det er, naar Tiden er udløben, at nægte Hjælp og derved lade Vedkommende staa ganske hjælpeløs, i Reglen kun henvist til Fattigvæsenet. Jeg synes, at det var ønskeligt, at det Offentlige, navnlig Kommunen, i saadanne Tilfælde traadte til og hjalp den, der efter Evne havde gjort alt, hvad han kunde, for at hjælpe sig selv. Men ikke blot Sygdom, ogsaa Alderen medfører Forringelse eller Tilintetgørelse af Erhvervsevnen og derfor staa Sygekassespørgsmaalet efter min Mening i nær Forbindelse med Spørgsmaalet om Alderdomsforsørgelse. Jeg vilde derfor have anset det for heldigt, om Lovforslaget var gaaet ud paa, at der istedetfor Tilskud til Sygekasserne skulde af Statskassen gives f. Ex. 50 Kr. aarlig til hver, der havde været Medlem i over 10 Aar og var fyldt 60 Aar; Udgiften havde omtrent været den samme

som det foreslaaede Tilskud, og det havde været en stor Opmuntring til at gaa ind i Sygekasserne, som derimod iøvrigt turde kunne bære sig selv.

Ligeoverfor Lovforslaget om Ulykkesforsikring nærer jeg mange Betæneligheder. Saa længe denne indskrænkes til de farlige Erhverv, vil Udgiften vel ikke kunne mærkes meget, men mærkes vil den, idet i sidste Instans hele Samfundet, deriblandt Arbejderne selv, ville komme til at betale den gennem en forhøjet Pris paa Varene; og bliver det ikke Følgen, saa bliver Følgen den, at Arbejdslønnen nedsættes, hvilket altsaa vil sige, at Arbejderen selv kommer til at betale den.

Men Forslaget indskrænker sig ikke til at omfatte den farlige Industri, men omfatter ogsaa Land- og Skovbrug, hvor Faren er forholdsvis mindre fremtrædende og snarere er den samme, som fremtræder i alle Livets Forhold. Naar man her kun giver Hjælp til dem, der arbejde hos andre, gør man Uret mod alle dem, der arbejde for sig selv og efter Lovforslaget intet skulle have. Det vil ikke kunne forstaas af Befolkningen og jeg tror heller ikke af almindelig sund Menneskeforstand, at Forholdene ordnes saaledes, at f. Ex. den Kusk, der i en andens Tjeneste kører en Vogn og kommer til Skade ved at Hestene løbe løbsk, faar Erstatning, men den Mand, der møder Hestene og kommer til Skade ved at stoppe dem, faar ingen Erstatning. Man maa efter min Mening, ialfald efterhaanden, nødvendigvis komme ind paa, at alle skulle have Hjælp og en midlertidig Adskillelse finder jeg som sagt uheldig, fordi den vil blive opfattet som en Uretfærdighed. Men dette vil blive en hel Omvæltning af Samfundet, hvis Berettigelse er tvivlsom og som i hvert Fald vil nødvendigøre nye Skatter. Efter Forslaget, som det nu foreligger, kommer den enkelte selvstændige Arbejder til at yde Bidrag til Ulykkesforsikringen, men selv faar han intet; men det er ubilligt mod ham; hans Stilling er allerede vanskelig nok i hans Kamp mod Stor-Industrien.

Kontorchef **Rubin** maatte overfor Justitiarius Schlegel minde om, at det, som var Statens Anledning til at give et Tilskud til Sygekasserne, var Bestræbelsen for at faa saa stor en Del af den ubemidlede Befolkning ind i Sygekasserne som muligt og samtidig sætte Kasserne i Stand til at yde deres Medlemmer en virksom

Hjælp. Men dette opnaaedes naturligvis ikke ved at give gamle Sygekassemedlemmer en Understøttelse, derved vilde man ikke faa et eneste Menneske mere ind i Kasserne; de, der ikke havde Raad nu til at gaa ind, vilde ikke faa mere Raad, og det store Flertal af dem, der var i Kasserne — og de gamle var jo Undtagelserne — vilde ikke derved kunne erholde større Bidrag af Kasserne end nu. Schlegels Forslag vedrørte Spørgsmaalet om en Alderdomsforsørgelse, men det var altid rettest hellere at søge gennemført, hvad der laa for, end give Anvisning paa noget nyt, saa at ingen af Delene blev til noget.

Det samme gjaldt Schlegels Bemærkninger om Ulykkesforsikringsloven. Det var de hyppige Ulykkestilfælde under Bygningsarbejde, i Fabriker, i Mergelgrave, ved Landbrugsmaskiner, paa Søen etc., der havde givet Anledning til Lovforslaget, og dettes Karakter var bestemt ved, at under vor Tids sociale Gæring vakte det altid særlig Misstemning, naar Arbejdsherren ikke tog sig af den forulykkede eller hans efterladte, enten fordi — hvad der hyppigst var Tilfældet — han ikke havde Raad til at udrede store Understøttelsesbeløb, eller fordi han antog, den forulykkede selv var Skyld i Ulykken, eller fordi han mente det hele ikke kom ham ved, eller endelig af flere af disse Grunde i Forening. Med dette for Øje udarbejdede man et Lovforslag, omfattende de »farlige« Erhverv og sigtende paa Forholdet mellem Arbejdsgiver og Arbejder. Hermed vilde de allerfleste Ulykkestilfælde komme ind under Loven, og saaledes var uendelig meget opnaet baade i almindelig human og særligt i social Henseende. At opgive dette, fordi der kunde paapeges forholdsvis sjældent forekommende Forhold, hvor Arbejdere ikke blev erstatningsberettigede, var saa meget mere urimeligt, som man, naar man først havde Forsikringsanstalten, kunde lette den ubemidlede Mand i Almindelighed Forsikring imod Ulykkestilfælde. Men Vejen var, først at løse den Del af Spørgsmaalet, der er brændende, og ikke — for desuden at opnaa noget andet forholdsvis uvæsentligere — lade Sagen forsumpe.

Det var dernæst en Misforstaaelse at tro, at det var Arbejderne selv, der tilsidst vilde komme til at betale Præmien. Den Understøttelse, den enkelte fik, kunde blive betydelig, men Præmierne fordelte paa alle

Arbejdsgiverne blev ubetydelige — saa ubetydelige, at det overfor Arbejdernes Sammenslutning og den herskende Opinion vilde blive umuligt at fradrage dem i Arbejdslønnen og derved overvælde dem paa Arbejderne. Men heller ikke indirekte, ved Varenes Fordyring, vilde de blive overvæltede. Thi selv om det skulde lykkes Arbejdsgiverne at lægge Præmierne paa Produktets Pris, var det en statistisk og indlysende Erfaring, at jo mere Arbejde og jo mindre Raastof, der var i en Vare, des mindre benyttede Arbejderne den, og vice versa. Man havde overfor forhøjet Arbejdsløn sagt det samme, at Arbejderen vilde komme til at betale Tillæget tilbage, naar han købte Varen; men ogsaa her fik Reglen Anvendelse, at de Produktioner, Arbejderen som Arbejder var mest interesseret i, deres Produkter fik han mindst af, dem og dermed den forhøjede Arbejdsløn betalte de velstillede Samfundsklasser.

Overfor Direktør Bramsen vilde Taleren bemærke, at en »anerkendt« Sygekasse selvfølgelig godt kunde afvise Tilskudet, naar dette, imod al Sandsynlighed, ikke ønskedes. Opfyldte den iøvrigt Lovens Betingelser, vilde den naturligvis dog blive anerkendt. Spørgsmaalet om at anerkende ogsaa andre Sygekasser end Kasserne for ubemidlede hang sammen med det hele Spørgsmaal om Statens Forhold til Foreninger, stiftede i Almindelighed til gensidig Sikring eller anden gensidig Nytte. Kommissionen havde i sin Betænkning antydnet, at dette Spørgsmaal trængte til at tages op til Behandling, men havde ikke villet drage mere end nødvendigt ind under sine Undersøgelser og Forslag, særlig ikke da Statens Forhold til saadanne Foreninger var en Sag af delikat og vanskelig Art, eftersom der opkom Tvivlspunkter overfor den grundlovmæssige Foreningsfrihed.

Hvad nu imidlertid de Kasser angik, som Lovforslaget omfatter, maatte det erindres, at eftersom man altid vilde anse Anerkendelsen som en Art af Statsgaranti for Kassens Solvens — om den end ingenlunde direkte var det —, maatte der i selve Loven fastsættes visse Kavteler med Hensyn til Kassens Administration. Saa god Statistik og saa paalidelige Beregninger kunde aldrig erholdes, at man alene ad den Vej kunde sikre sig, derfor maatte der paa Forhaand nedlægges Forbud imod, at de af Staten anerkendte Kasser ubegrænset optog gamle Medlemmer, hvad der var den sikre

Ruin, og at Kasserne iøvrigt traf Forholdsregler af aabenbar ødelæggende Karakter. Hvormeget heraf der skulde staa i Loven, kunde være et Spørgsmaal for sig, men i Regeringslovforslaget var der i hvert Fald ikke for mange Kavteler, om end et og andet kunde være heldigere udtrykt. Hvad særligt de gamle Arbejdere angik, kunde man jo lade hengaa en Overgangstid, hvor de kunde indtræde (og saa maaske her give særlig Hjælp, hvis det var fornødent), men for Fremtiden vilde enhver vide, hvad han havde at rette sig efter, ligesom det iøvrigt allerede nu var godkendt af Befolkningen selv, at vilde man sikre sig mod Sygdom, maatte man indtræde i Sygekasser, før man var gammel og graa.

Taleren vilde til Slutning takke Dr. Sørensen, fordi han som Læge havde udtalt et højest fornødent Ord om, at Lægerne ikke burde gribe for glubsk til, naar Sygekasseloven udkom. Iøvrigt var der ingen Fare paa Færde, hvis man fulgte Kommissionsforslaget. Det dør foreslaaede Tilskud var fremkommet paa Grundlag af en Beregning, saa god som den kunde skaffes — og viste den sig fejlagtig, kunde jo en Tillægslov altid raade Bod derpaa —, hvor der ogsaa var taget Hensyn til en passende Forhøjelse af de nuværende Lægehonorarer. Men selvfølgelig, forlod man uden videre denne Basis og fulgte Regeringsforslaget, der ganske i Almindelighed foreslog et Tilskud, ikke ansat paa Grundlag af positive Data, men efter en saa pervers Regel som den, at de, der havde mindst Raad til at betale Sygekassebidrag, ogsaa skulde have mindst Statstilskud — samtidig med at man dog krævede, at saadanne Kasser skulde have samme Forpligtelser som de andre Kasser, deriblandt ogsaa være udsatte for Lægernes Stormløb —, da var man inde paa en uheldig Bane. Efter Kommissionsforslaget var Tilskudet beregnet saaledes, at der blev Raad til alle nødvendige Udgifter, og da Medlemmerne i Landkasserne o. l., paa Grund af det ringere Beløb, der skulde udbetales dem i Arbejdsersatning (Sygedage), gav ringere Medlemsbidrag end Medlemmerne i Bykasserne o. l., vilde det af Kommissionen foreslaaede lige Tilskud til ethvert Medlem Landet over betyde et forholdsvis større Tilskud til de daarligere, et forholdsvis mindre til de bedre situerede Sygekassemedlemmer. Denne Ordning, den modsatte af Regeringsforslagets,

maatte sikkert fastholdes, for at Sygekasserne kunde faa fornøden Gavn af Sagen.

Løvrigt samstemmede Taleren fuldstændig med Lovforslagenes Grundlag og Rækkevidde, og vilde for sit Vedkommende haabe, at det maatte lykkes at erholde snarlige praktiske Resultater af dem.

Konferensraad **Levy** henvendte først nogle Bemærkninger til Sørensen og forsvarede saaledes bl. a. Bestemmelsen om den lange Tidsfrist, inden Understøttelsen gaves; det kunde nemlig tage længere Tid, inden Invaliditetens Beskaffenhed kunde konstateres. Af sin lange Erfaring (fra Burmeister & Wains Alderdoms- og Understøttelseskasse) kunde han paa det bestemteste modsige Schlegels Paastand, at Ulykkesforsikringspræmien vilde blive afkortet i Arbejdslønnen, og det bl. a. af den Grund, at Arbejdsgiveren ikke kunde staa sig ved, at Arbejderen forlod ham og søgte Plads andetsteds formedelst en saadan Lønningsafkortning. Han kritiserede derefter enkelte Bestemmelser i Ulykkesforsikringslovforslaget og udtalte sig bl. a. imod Bestemmelsen om, at Forsikringen skulde indtræde, med mindre Ulykken var sket ved »grov Uagtsomhed« fra Arbejdernes Side. Man kunde dog ikke nægte, at desværre mange Ulykkestilfælde vare selvforskyldte; hvor mange hidrørte ikke fra en vel stærk Nydelse af spirituøse Drikke under Arbejdet; dette var dog mildest talt en Uagtsomhed, der endog kunde være farefuld for flere end den Paa-gældende selv. Han ønskede derfor helst Ordet »grov« strøget i denne Bestemmelse.

Tal. omtalte den Anmeldelsespligt »inden 3 Dage«, som Lovens § 6 paalagde Arbejdsgiveren; men der var mange Tilfælde, hvor det vilde være umuligt for denne at gøre en saadan Anmeldelse. Han ansaa det for at være vanskeligt at faa oplyst, om en Arbejder, der var kommen til Skade, var kommen sig saaledes, at den ham tilsagte Understøttelse kunde nedsættes eller bortfalde, og Bestemmelsen herom i § 10 kunde derfor lige saa gjerne udgaa. En enkelt lønnet Bestyrer, som § 12 foreslaar, ansaa Taleren for at være aldeles utilstrækkelig; det vilde være en Umulighed her for en enkelt at bedømme og overse alle Spørgsmaal og Anledninger til Ulykkestilfældene og Beskaffenheden af Invaliditet i hvert enkelt Tilfælde; han maatte nødvendig have et

Raad ved sin Side, og denne raadgivende Komite burde vælges af Arbejderne og Arbejdsgiverne.

Direktør **Bramsen** vilde i Anledning af Kontorchef Rubins til ham rettede Bemærkninger svare, at Lovforslaget ikke indeholdt noget om, at Sygekasser, der ikke ønskede at modtage den offentlige Understøttelse, alligevel kunde blive anerkendte; men selv om dette turde forudsættes som noget selvfølgeligt, angik det slet ikke den af Taleren fremsatte Anke, der gik ud paa at kun Sygekasser, der særligt vare oprettede for, og udelukkende optog Personer hørende til de »ubemidlede« nærmere specificerede, Klasser af Befolkningen, kunde opnaa »Anerkendelsen«. Rubins Udtalelse om, at Anerkendelsen vilde blive opfattet som et Slags »Statsgaranti« — efter Talerens Mening forhaabentlig dog kun en kvalificeret Sikkerhed — viste allerbedst det uretfærdige i at nægte Anerkendelsen til saadanne andre, paa en Maade konkurrerende, Kasser, der frembød samme Sikkerhed derved, at de underkastede sig samme Tilsyn og Kontrol. At den grundlovmæssige Foreningsret havde noget hermed at gøre, var Taleren uforstaaeligt, da Talen jo udelukkende var om en frivillig Underkastelse under Lovens Bestemmelser, saa at alle Kasser efter Loven havde Ret til at undlade at søge Anerkendelse, men de burde ogsaa alle have Ret til at søge den.

Redaktør **Aleksis Petersen-Studnitz** bemærkede ligeoverfor Justitiarius Schlegel, at Ulykkesforsikringspræmien — selv naar alle Fag medtoges! — vilde være saa ringe, at den kom til at udgøre en komplet forsvindende Brøk af samtlige Produktionsomkostninger og kun en meget ringe Procent af Arbejdslønnen: Arbejderne vilde ikke komme til at føle den, og Samfundet som Helhed ej heller. — Ved at stryge Ordet »grov« foran »Uagtsomhed« vilde Loven miste den største Del af sin Betydning. Bedre vilde det være, som i andre Lande, at stryge baade »grov« og »Uagtsomhed«. Gennemgaaende var det danske Ulykkesforsikringsforslag knappere end de tyske og østrigske Love og det svenske Forslag. Hvorfor skulde de danske Arbejdere stilles slettere end andre Landes Arbejdere? Det Spørgsmaal havde hverken

Kommissionen eller Regeringen givet noget Svar paa. Taleren berørte Ønskeligheden af helt at løse Forbindelsen mellem Sygekasseloven og Ulykkesforsikringen: ordnede man Forholdet saaledes som foreslaaet af den svenske Komite slap man for den mislige lange Ventetid.

Læge **Sørensen** vilde i Betragtning af Tiden lade sig nøje med et Par korte Bemærkninger. Overfor Konferensraad Levy skulde han anføre, at hans (Talerens) tidligere Udtalelse ikke var gaaet ud paa, at Invaliditet altid lod sig konstatere 4 à 8 Uger efter Ulykkestilfældet, men kun at dette oftest turde finde Sted. Det var sikkert en Misforstaaelse, naar Justitiarius Schlegel havde ment, at Faren for Ulykkestilfælde var i Land- og Skovbrug omtrent den samme, som fremtræder under alle Livets Forhold. I et Land som vort udgjorde de i Landbruget indtrædende Ulykkestilfælde en væsentlig Del af det samlede Antal Ulykkestilfælde, hvormed en eventuel Forsikringsanstalt vilde faa at gøre. For at nævne et Exempel, faldt saaledes paa Land- og Skovbrug c. $\frac{2}{3}$ af de i Femaaret 1880—84 udenfor København indtrufne Ulykkestilfælde under Arbejde, som øjeblikkelig eller næsten øjeblikkelig havde medført Døden — forsaavidt Talen var om Haandværksarbejdere, industrielle Arbejdere, Daglejere og Tjenestetyende.

Dirigenten, Professor Falbe-Hansen, sluttede Diskussionen med en Henviſning til Nødvendigheden af at saa vidtrækkende Lovforslag, der let kunde føre ind paa en socialistisk Skraaplan, blev underkastede en omhyggelig Prøvelse. Han bragte sluttelig Talerne, særligt Indlederen, Dr. Sørensen, en Tak for deres Bidrag til Spørgsmaalets Belysning.